

Trần Văn Văn

1908 – 1966

Cụ Trần Văn Văn chào đời ngày 2 tháng giêng năm 1908 tại làng Tân Lộc Đông (gọi là cù lao Cát) quận Thốt Nốt, tỉnh Longxuyên, con của cụ Trần Võ Duy, tri huyện và bà Lý Thị Hóa, trong một gia đình 5 con.

Học tiểu học ở Collège Mỹ Tho và trung học ở Lycée Chasseloup Laubat, Sài Gòn. Năm 1926 vì tham gia bãi khóa nhân đám tang cụ Phan Châu Trinh ở Sài Gòn nên bị đuổi học. Cụ thân sinh gửi qua Pháp để tiếp tục thi xong tú tài. Sau đó tốt nghiệp trường Cao Đẳng Thương Mãi (HEC) Paris và đại học Oxford (Anh quốc).

Trở về nước năm 1936, làm việc cho hãng Alcan. Đến năm 1938 cùng với kỹ sư Kha Vạng Cân, thành lập hãng đúc thép đầu tiên ở Việt Nam gọi là Fonderie Cân&Văn tọa lạc tại 165 đường Pétrus Ký, Chợ Quán-Sài Gòn, một cơ sở lớn nhất ở Đông Dương. Kha Vạng Cân làm đô trưởng Sài Gòn-Chợ Lớn thời chánh phủ Trần Trọng Kim, sau tập kết ra Bắc làm Bộ trưởng Bộ công nghiệp nhẹ cho Hồ Chí Minh.

Năm 1940 thành hôn với cô Bùi Thị Diễm, cựu nữ sinh trường trung học Marie Curie Sài Gòn, con của ông bà Bùi Quang Sửu ở Longxuyên; cụ Sửu là em của cụ Bùi Quang Chiêu, người sáng lập ra đảng Lập Hiến năm 1919 và bị cộng sản sát hại năm 1945 cùng với 4 người con, ở Chợ Lớn.

Cụ Văn và cụ bà có 3 con.

Kháng chiến dành độc lập

Cụ bước vào chánh trị vì tham gia kháng chiến chống Pháp để dành độc lập cho nước nhà (bản thảo viết tay trả lời phỏng vấn đài tiếng nói Hoa Kỳ, VOA, tháng 9, 1966.) Tháng 5 năm 1945 cụ ra Huế làm Đồng Lý Văn Phòng cho bác sĩ Hồ Tá

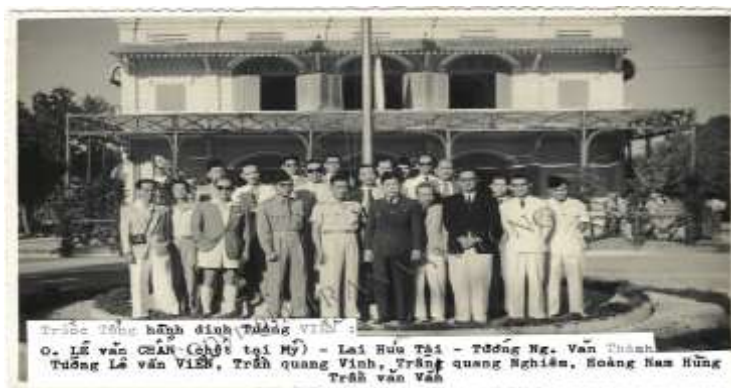
Khanh, Bộ trưởng Kinh Tế trong chánh phủ Trần Trọng Kim (*Trần Trọng Kim, Một cơn gió bụi*). Sau khi chánh phủ Trần Trọng Kim giải tán, cụ trở về Nam tham gia kháng chiến chống Pháp dành độc lập với tư cách ủy viên kinh tế (*Ngô Quang Huy, Nhớ bạn xưa.*)

Chánh Phủ độc lập đầu tiên của Việt Nam

Từ trái sang phải : Trần Văn Văn, Tướng Nguyễn Văn Thành, 2 quan chức Pháp, Đức Hộ Pháp Phạm Công Tắc, Tô Văn Hoa, Tướng Trần Quang Vinh, Tướng Bảy Viễn.

Cụ hồi cư về Sài Gòn tháng 7 năm 1946. Lúc bấy giờ người Pháp đã trở lại Đông Dương, và hứa trao trả độc lập lại cho Việt Nam. Tháng 7 năm 1949 cụ nhận chức Tổng Trưởng Kinh Tế và Kế Hoạch trong chánh phủ độc lập đầu tiên của Việt Nam do Quốc Trưởng Bảo Đại điều khiển. Lúc đó cụ Trần Văn Tuyên, Bộ Trưởng Thông Tin và Tuyên Truyền mang gia đình từ Hà Nội vào cùng ở chung nhà với gia đình cụ ở Sài Gòn, số 198 đường Chasseloup Laubat (sau này là Hồng Thập Tự.) Một thời gian sau, cụ cùng với cụ Phan Khắc Sửu lúc bấy giờ là Bộ Trưởng Canh Nông, từ chức để phản đối chánh sách thực dân trá hình của người Pháp không thực tâm trao trả độc lập cho Việt Nam.

Cụ tiếp tục cùng một nhóm thân hữu trong đó có các cụ Trần Văn Hương, Phan Khắc Sửu, Hồ Văn Nhứt, Huỳnh Kim Hữu, Ngô Ngọc Đồi, Nguyễn Lưu Viên, Nguyễn Ngọc An tranh đấu cho độc lập, tự do và tiến bộ của nước nhà. Cụ liên lạc

chặt chẽ với tất cả các nhân vật, đoàn thể, giáo phái, v.v., nhưng không gia nhập một đảng phái hay một tổ chức nào.

Chánh quyền Ngô Đình Diệm

Trần Văn Văn -Genève 1954

Năm 1954 cụ Ngô Đình Diệm về nước thụ chức Thủ Tướng, có mời cụ tham chính nhưng cụ từ chối. Tuy nhiên, vào tháng 7/1954 Cụ tham dự Hội nghị Genève về Việt Nam mà ngoại trưởng Trần Văn Đỗ là đại diện của chánh phủ Ngô Đình Diệm. *(hồi ký cụ bà Trần Văn Văn.)*

Lúc chánh quyền Ngô Đình Diệm mở chiến dịch tiêu diệt các giáo phái và Bình Xuyên, vì biết cụ là người được tướng Lê Văn Viễn, thường gọi Bảy Viễn, thủ lãnh Bình Xuyên, đặc biệt nể trọng, nên ông cố vấn Ngô Đình Nhu yêu cầu cụ cùng ngồi xe qua tổng hành dinh của Bình Xuyên, thuyết phục Bảy Viễn dẹp bỏ ý định pháo kích phá hủy Sài Gòn.

Cuối 1959, nhận thấy tình thế ngày càng nguy ngập của Miền Nam trước hiểm họa xâm lăng ngày càng rõ rệt của Cộng Sản Bắc Việt, cụ thiết kế hành động để thúc đẩy chánh quyền Ngô Đình Diệm cải tổ.

Cụ ra ý kiến, rồi cùng cụ Trần Văn Hương và bác sĩ Nguyễn Lưu Viên, ba người thảo ra bản điều trần kêu gọi chánh quyền Ngô Đình Diệm cải tổ.

Cụ phối hợp với ông Phan Thông của Việt Nam Quốc Dân Đảng để tổ chức một cuộc biểu tình lớn ở Sài Gòn, và đi thuyết phục 15 nhân sĩ khác, thuộc mọi khuynh hướng và tiêu biểu cho 3 miền đất nước, từng người một, ký tên vào bản điều trần *(xem tuyên ngôn tự do tiến bộ.)*

Ngày 26 tháng 4 năm 1960 cụ Phan Khắc Sửu và cụ, mang bản điều trần đưa vào dinh Độc Lập rồi đến khách sạn Caravelle họp báo. Cụ đề nghị gọi nhóm 18 nhân sĩ ký vào bản điều trần là nhóm Tự Do Tiến Bộ, gọi tắt là Cấp Tiến, để thành tựu đối lập hợp hiến với chánh quyền (về sau có một phong trào do 2 Gs Nguyễn Văn Bông và Nguyễn Ngọc Huy sáng lập cũng lấy tên là Cấp Tiến).

Ông cố vấn Ngô Đình Nhu gọi mĩa mai nhóm này là nhóm Caravelle, để rêu rao đây là thành phần trưởng giả rất xa lạ với nguyện vọng của quần chúng (Từ đó bản điều trần được biết đến như là bản tuyên ngôn Caravelle. Bản dịch tiếng Anh có đăng trong Vietnam Reader của Bernard Fall, và trong The Pentagon Papers. Về sau có một số người mạo nhận đã sáng lập ra nhóm Caravelle, hay đã ra ý kiến hoặc đã đóng góp vào việc soạn thảo bản điều trần. *(Xem Nguyễn Ngọc An, chung quanh vụ Caravelle.)*

Thừa cơ hội nhóm Nguyễn Chánh Thi, Vương Văn Đông, Phan Quang Đán,

Hoàng Cơ Thụy, đảo chánh thất bại ngày 11/11/1960, chánh quyền Ngô Đình Diệm ra lệnh bắt giam một số nhân sĩ trong nhóm Tự Do Tiến Bộ gồm các cụ Trần Văn Văn, Phan Khắc Sửu, Trần Văn Hương, Nguyễn Lưu Viên, Huỳnh Kim Hữu, Tạ Chương Phùng, Trần Văn Đồ, Lê Ngọc Chấn, Nguyễn Tăng Nguyên, Trần Văn Tuyên mặc dù họ hoàn toàn không can dự vào cuộc đảo chánh.

Cụ bị giam giữ từ 12/11/1960 đến 07/04/1961, được thả ra cùng lúc với cụ Trần Văn Hương (*Trần Văn Hương, Lao Trung Lãn Vận*).

Tháng 7 năm 1963 một tòa án quân sự đặc biệt do đại tá hải quân Phạm Gia Hẹ chủ tọa chánh án đem 18 nhân sĩ của nhóm Tự Do Tiến Bộ ra xét xử. Trong phiên tòa, công tố viện trưng bằng chứng cụ thể để cho thấy chính ông cố vấn Ngô Đình Nhu đã đích thân tổ chức giám thị và lũng đoạn nội bộ nhóm "Tự Do Tiến Bộ" (hay Caravelle) như thế nào. Báo chí Việt Nam đều có đại diện tham dự phiên tòa cùng một số ký giả ngoại quốc trong đó có 2 ký giả Pháp, François Nivolon của nhật báo Le Figaro và Jean Lacouture của tuần báo Le Nouvel Observateur.

Tòa tuyên án tha bổng tất cả các bị can (Đại tá Hẹ sau tháng 4/75 di tản sang Mỹ và mất ở tiểu bang Florida.)

Chế độ quân nhân

Mai Thọ Truyền, Trần Văn Văn, Nguyễn Khánh, Phan Khắc Sửu - Dinh Gia Long 1965

Ngày 1/11/1963 một nhóm quân nhân do tướng Dương Văn Minh cầm đầu, đảo chánh. Tổng Thống Ngô Đình Diệm và ông Cố vấn Ngô Đình Nhu bị sát hại.

Trong thời kỳ vô cùng hỗn độn kế tiếp, Cụ tận lực xây dựng các cơ cấu và thể chế dân chủ cơ bản để ổn định đời sống chánh trị ở miền Nam, và tái lập một chánh quyền dân sự, trong các cương vị sau đây :

- Chủ tịch Hội đồng Nhân sĩ từ 1/1964 đến 4/1964. Hội đồng này bị Tướng Nguyễn Khánh giải tán sau một trò gọi là "chỉnh lý".

- Tổng thư ký Thượng Hội Đồng Quốc Gia từ 23/9/1964 đến 19/12/1964, cơ quan có nhiệm vụ soạn thảo một hiến chương và chỉ định một Quốc Trưởng trong khi chờ đợi tổ chức bầu cử. Tướng Nguyễn Khánh giải tán Thượng Hội Đồng và cô lập

cụ lên Kontum 3 tuần.

- Chủ tịch Hội đồng Dân Quân từ 5/7/1966 đến 26/9/1966.

Cụ ủng hộ vào Quốc Hội Lập Hiến, chủ trương một chính quyền dân sự mạnh, chống cộng dứt khoát, phi tôn giáo, dựa trên một nhà nước dân chủ, công minh, tôn trọng dân quyền và mọi tín ngưỡng, chấm dứt nạn quân nhân và giáo hội thao túng chính trường, để có thể đối phó lại một cách hữu hiệu với hiểm họa cộng sản Bắc Việt xâm lăng. (xem hồi ký cụ bà Trần Văn Vãn). Cụ đắc cử dân biểu vào cuối tháng 9/1966.

Trả lời các ký giả ngoại quốc, cụ xác nhận sẽ ra ứng cử Tổng Thống vào năm 1967.

Cộng sản Hà Nội

Ngày 7 tháng 12 năm 1966 trên đường đi vào Quốc Hội, lúc 9g05 sáng, cụ bị ám sát tại góc đường Phan Kế Bính – Phan Đình Phùng.

Có nhiều giả thuyết và tin đồn về âm mưu ám sát này. Đài phát thanh Hà Nội lúc đó cực lực phủ nhận mọi trách nhiệm và tuyên bố « mặc dù khác chính kiến, mặc dù không đồng quan điểm chính trị với ông Trần Văn Vãn nhưng chúng ta không bao giờ can dự vào việc ám sát ông Vãn »

Báo Công An thành phố Hồ Chí Minh số đề ngày 30 tháng 4, 1988, và Báo Lao Động số đề ngày 26 tháng 4, 2006 đăng bài xác nhận ám sát cụ là « chiến công của đội Biệt động Sài Gòn » của Cộng sản, với lý do là "nếu để cụ đắc cử Tổng Thống, vì Cụ đã được Mỹ quyết định ủng hộ, thì sẽ rất tai hại cho cách mạng" nghĩa là cho công cuộc xâm chiếm miền Nam của Cộng sản Hà Nội. Tuy nhiên cả 2 bài báo gồm nhiều sai lầm rất thô thiển về một số sự kiện, chứng tỏ được lấy nguồn, không từ hồ sơ của nhà nước cộng sản, nhưng từ những tin tức hành lang và được viết theo lối sách động tâm lý chiến. (xem báo cộng sản về vụ ám sát dân biểu Trần Văn Vãn)

Cho những người dốc lòng tạo dựng lại Việt Nam

Cụ được mai táng ở nghĩa trang Mạc Đình Chi, Sài Gòn (đám tang cụ Trần Văn Vãn) và sau được cải táng ở cù lao Cát, Thốt Nốt, Longxuyên năm 1983. Trên phần mộ của cụ ở nghĩa trang Mạc Đình Chi có khắc 2 câu điệu của cụ Đỗ Phong Thuần :

***"Lo việc cho dân Hiến Pháp sắp thành trên đất Việt,
Bỏ mình vì Nước tinh thần còn sống giữa trời Nam."***

Trong mọi hoạt động - trên đường thực nghiệp cũng như trong chính trường - cụ luôn luôn được thúc đẩy bởi một ý nguyện : làm công dân của một nước Việt Nam độc lập, tự do, tân tiến, phú cường.

Để thực hiện ý nguyện đó, cụ hành động rất thẳng thắn và thiết thực, minh bạch và khẳng khái (thơ tay của cụ Nguyễn Thành Vinh, lãnh tụ Việt Nam Quốc Dân Đảng):

- tham gia kháng chiến dành độc lập;

- nhất trí đối kháng lại mọi chế độ áp bức, độc tài, độc đoán;
- xây dựng các thể chế và cơ chế nền tảng cho một nhà nước dân chủ, hiện đại, công minh;
- kiến thiết một nền kinh tế thị trường vững mạnh, hiệu dụng, tân tiến;

Trần Văn Bá, Trần Văn Văn, Trần Văn Nghiêm - Cù lao Cát 1966

Trần Văn Văn - Paris 1929

- phát huy một tinh thần tiên bộ, cởi mở, tự tin, để đón nhận và quán triệt cái hay, cái đẹp của các nền văn minh lớn, nhưng đồng thời bảo tồn bản sắc văn hóa dân tộc và luôn luôn gìn giữ cái tâm hồn Việt Nam, đúng theo lời nhắn nhủ của cụ Phan Bội Châu :

*"Người Nam quyết giữ hồn Nam Việt,
bóp dẹp mà ta vẫn lại tròn."*

*Trần Văn Tông
Paris ngày 7 tháng 12 năm 2006*

Nguồn: http://www.tranvanba.org/new_website/tranvanvan/frame-tranvanvan2.html

www.vietnamvanhien.org